

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Τμήμα Επιστημών της Θάλασσας-Σχολή Περιβάλλοντος

Ανοικτό ακαδημαϊκό μάθημα

Διαχείριση Παρακτίων Περιοχών

Διδάσκοντες:

Ο.Τζωράκη, Μ.Κωστοπούλου-Καραντανέλλη, Α. Βελεγράκης,
Δ.Κίτσιου, Ε.Κρασακοπούλου, Ι.Μπατζάκας, Γ.Τσιρτσής,
Π. Τουρλιώτη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επένδυση για την Ελλάδα
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΖΩΝΕΣ

Απειλούμενα οικοσυστήματα, χωρίς ολοκληρωμένες πολιτικές προστασίας και διαχείρισης.

Οι παράκτιες περιοχές υπήρξαν ανέκαθεν εξαιρετικά παραγωγικά περιβάλλοντα, πλούσια σε φυσικούς πόρους, βιολογική ποικιλότητα και με μεγάλες δυνατότητες ανθρώπινης εγκατάστασης.

Οι ακτές ιστορικά προσφέρονταν προς εγκατάσταση για λόγους αμυντικούς, αλλά και εξασφάλισης τροφής.

Μέχρι σήμερα, δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός για το τι είναι παράκτια ζώνη.

γενικός «ορισμός εργασίας»

παράκτια ζώνη είναι: 2 ! " 2 " ! " ΟΕ # 0 ΟΕ ! 0 0
0 2 . 1 0 2 . 1 1 . ΟΕ 0 ! ΟΕ # 2 ! " 2
. 1 1 . " ΟΕ # 0 ΟΕ ! 0 0 2 . . ΟΕ) 2 0 2 . 1 0
2 # 1 0 # 1 2 ΟΕ \$ 0 ! 1 . 0 " / ! . 1 2 !) 2
\$ # . 0 2 ! 1 0 ΟΕ / ! . 1 1 2 \$ 0 . 2 #
. 1 1 . .

Η παράκτια ζώνη είναι σε κάθε περίπτωση μια σημαντική περιοχή για:

- **ανθρώπινη δραστηριότητα** (οικισμοί - παραθερισμός - τουρισμός - μεταφορές),
- **παραγωγή ενέργειας** (εύκολη πρόσβαση στο υγρό καύσιμο, νερό ψύξης από τη θάλασσα),
- **στρατιωτικές δραστηριότητες** (ιστορικά για αμυντικούς λόγους),
- **για τα πουλιά** (30% των ΖΕΠ σε επαφή με θαλάσσιο χώρο),
- **και για αναψυχή** (κολύμβηση – διασκέδαση – θαλάσσια σπορ).

Αυτό οδηγεί σε μια σύγκρουση σχετικά με τη χρήση πόρων, όπως π.χ. το νερό για κολύμβηση, ή για ψύξη μηχανών της ΔΕΗ, ή για υδατοκαλλιέργειες, αλλά και τις χρήσεις γης, όπως πχ λιμάνια-μαρίνες, ή για τουρισμό αναψυχή.

Κι όλα αυτά με σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα του παράκτιου περιβάλλοντος.

Για να προστατέψουμε και να διαχειριστούμε σωστά τον παράκτιο χώρο, θα πρέπει να γνωρίζουμε την πλειάδα των χαρακτηριστικών του.

Τα κυριότερα για τον ελλαδικό χώρο είναι:

- Καλύπτει περίπου το 34% της συνολικής έκτασης της Χώρας
- Η πυκνότητα του πληθυσμού σ' αυτόν είναι διπλάσια απ' το σύνολο της Χώρας
- Συγκεντρώνεται σ' αυτόν το 70% των Βιομηχανιών – Βιοτεχνιών ισχύος άνω των 150 HP

ΠΙΕΣΕΙΣ

Οι περιβαλλοντικές απειλές για την παράκτια ζώνη είναι :

- Η παράκτια διάβρωση
- Η καταστροφή ενδιστοιχημάτων
- Η απώλεια βιολογικής ποικιλότητας
- Η μόλυνση / ρύπανση χερσαίων και υδατικών πόρων
- Η μείωση της ποσότητας των επιφανειακών και υπόγειων υδατικών πόρων.

Τα τοπία γενικά, διαμορφώνονται τόσο από φυσικές διεργασίες, όσο και από ανθρώπινες δραστηριότητες.

Έτσι και οι πιέσεις στο χερσαίο τμήμα της παράκτιας ζώνης οφείλονται τόσο σε φυσικούς, όσο και ανθρωπογενείς παράγοντες.

Οι πιέσεις από τις δυνάμεις της φύσης είναι κυρίως:

- Η διάβρωση – υποχώρηση των ακτών (αλλού με έντονο, αλλού με μικρότερο ρυθμό και σε κάποια τμήματα με ισορροπία).
- Στερεομεταφορά (προσχώσεις) σε σημεία κυρίως εκβολών ποταμών, χειμάρρων ή ρεμάτων (μορφολογικά εξαρτώμενη)
- Αύξηση του επιπέδου της στάθμης των θαλασσών (λόγω αύξησης της ατμοσφαιρικής θερμοκρασίας του πλανήτη, λιώσιμο πάγων κλπ).

Ο άνθρωπος όμως, είναι αυτός που δημιουργεί:

- Υψηλή συγκέντρωση πληθυσμών και ανθρώπινων δραστηριοτήτων στον παράκτιο χώρο. Η κατοικία, το εμπόριο, η βιομηχανία, οι μεταφορές, η αναψυχή, ο τουρισμός, η αγροτική εκμετάλλευση, η αλιεία, διογκώνονται καθημερινά οξύνοντας τα προβλήματα σ' αυτή τη ζώνη. Οι ανάγκες για κατοικία, δημιουργούν τις εκτεταμένες δομημένες εκτάσεις σε βάρος των φυσικών βιοτόπων (Νυφίδα – Πηγαδάκια – Πέραμα).
- Η υπερεκμετάλλευση του νερού για τον τουρισμό και για άρδευση καλλιεργειών, δημιουργούν άμεσα επιβαρυντικά αποτελέσματα.
- Μια πραγματική διαπίστωση συνήθους ελληνικής πρακτικής, είναι τα υπερβολικά φορτία ρυπαντών που διοχετεύονται στον παράκτιο χώρο και είναι άμεσο αποτέλεσμα ενεργειών ανθρώπων που δεν είναι σε θέση, ή δεν θέλουν να ελέγξουν, ή να περιορίσουν αποτελεσματικά τις ρυπαντικές τους δραστηριότητες.
- Απόβλητα απορρίπτονται άμεσα ή έμμεσα στα αβαθή νερά παραλιών με μικρή ανάμιξη. Σε τέτοιες ευαίσθητες περιοχές όπως οι κόλποι της Λέσβου και της Λήμνου, δεν χρειάζονται μεγάλες ποσότητες για να δημιουργηθεί πρόβλημα στους υδάτινους αποδέκτες.

β . 1 1 . 0 0 . 2 0) " . ΟΕ / 2 " ΟΕ +
ΟΕ # ΟΕ ! ! \$ 2 . . ΟΕ) 0 " ΟΕ "

•Ποτάμια

•Εκπλύσεις εδαφών

•Απόρριψη υγρών αποβλήτων (αστικά ή βιομηχ/κά)

•Ατμοσφαιρική εναπόθεση (π.χ. κοντά σε ΔΕΗ), κλπ

Οι ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΙ ΡΥΠΑΝΤΕΣ στις παράκτιες ζώνες είναι:

- οργανική ύλη,
- συνθετικές οργανικές ενώσεις (φυτοφάρμακα), μικροβιακοί οργανισμοί,
- θρεπτικά (κυρίως άζωτο και φώσφορος),
- πετρέλαιο,
- σκουπίδια,
- βαρέα μέταλλα (κάδμιο, μόλυβδος, υδράργυρος).

Στη χώρα μας, απουσιάζει η αποτελεσματική διαχείριση των λεκανών απορροής.

Οι θαλάσσιοι ρύποι μπορεί να παράγονται δεκάδες χιλιόμετρα μακριά από τη θάλασσα.

- ανεπαρκής επεξεργασία των αστικών λυμάτων - συχνά απορρίπτονται εντελώς ακατέργαστα λύματα κατευθείαν σε παράκτια ύδατα και χείμαρρους.
- ανεπαρκώς επεξεργασμένα βιομηχανικά απόβλητα, αυξάνουν σημαντικά τα φορτία ρύπανσης.
- από ανεπαρκή επεξεργασία αστικών λυμάτων, μπορεί να προκύψουν και υψηλές συγκεντρώσεις παθογόνων οργανισμών, οπότε πλέον μιλάμε για μόλυνση στα θαλασσινά, ιδιαίτερα τα οστρακοειδή.

Για τις κολυμβητικές ακτές τα κριτήρια της Ε.Ε. περιλαμβάνουν και δείκτες μόλυνσης όπως το εντεροβακτήριο (E-coli) και άλλα παθογόνα, όπως π.χ. σαλμονέλα.

Από τις ανθρώπινες δράσεις ιδιαίτερη ανησυχία προκαλούν:

- η αστικοποίηση,
- ο τουρισμός και
- η αναψυχή.

Η συμβατότητα τέτοιων ανθρώπινων δραστηριοτήτων με το περιβάλλον χρειάζεται να προσεκτικό Σχεδιασμό λαμβάνοντας υπόψη και τις τοπικές ιδιαιτερότητες.

